

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

TIDNING

för

KONST, SLÖJD OCH HUSHÅLLNING.

N:o 23.} Tryckt hos G. Löwegrén. Göteborg. { 1824.
29 Maj.

Något om Pelare och deras Användande.

Det gifves, som man vet, fem så kallade Pelareordningar: den Toskanska, den Doriska, den Joniska, den Corinthiska, och den Romerska. Det, som emellan dem utgör hufvudskillnaden eller karakteristiken, är själva skaftet eller egentliga pelaren, basen eller foten och kapitålen eller hufvudsiraten.

Detta sistnämnda, som utgör hvarje pelares förnämsta åtskillnadstecken, är enklast på den Doriska och praktigast på den Corinthiska. Den Joniska pelaren igenkännes lätt på dess stora voluter. Dessa kunna äfven tjena till skillnadstecken på den Romerska från den Corinthiska, helst de snarast falla i ögonen, och alldeles icke finnas i den sistnämndes kapital. Detta lån hos den Romerska från den Joniska är orsaken till den förres allmännare namn af "den sammansatta." På en byggnad, der en karakter af soliditet, hög allvarsamhet och stilla högtidlighet skall råda, passar den Toskanska och Doriska Ordningen. Likväl iakttages, att den Toskanska bör, för dess okonstlade utseende, blott användas på byggnader, som fordra styrka och högsta enkelhet; men den Doriska deremot på dem, i hvilka styrka och höghet skola förenas. De så kallade sparrhufvudena eller kragsténarna samt triglyferna i den Doriska ordningen mil-

dra föröfrigt det utseende af styrka, som den Toskanske bibehåller orubbadt.

De svagare Pelarne, den Joniska Corinthiska och Romerska, passa till den högtidliga och praktiga karakteren. Joniska pelaren, som har mera finhet än den Toskanska och Doriska, och håller en medelväg mellan den Doriskas manliga kraft och den Corinthiskas jungfrulika spenslighet, passar företrädesvis till den högtidliga karakteren; men kan ock användas å byggnader, som man vill gifva ett sirligt utseende, utan att göra dem högtidliga eller praktiga. — Den Corinthiska pelaren och den Romerska pelaren utmärka sig genom finhet och prydnad framför de öfriga. Skönheten och rikedom i deras kapitäl, och skaftens spensliga utseende bestämma dem uteslutande för sådana byggnader, som fordra prakt och elegans. Någon skillnad måste likväl i välet iakttagas dem emellan; den Corinthiske pelaren visar en beskedligare prakt än den Romerske, som genom sin kapitäls djerfva framsprång, hvilket den får medelst den Joniska voluten, redan faller mera i ögonen, och följaktligen tyckes vara bestämd till sådana arkitektoniska verk, som skola i högsta grad präla och lysa. (Fortsättes.)

Svart på Linne.

Till ett \mathcal{H} tyg tagas i quintin spanskgrönt, som stötes fint och lägges i 4 kvarter vatten, hvaruti det väl kokas. Nu inlägges tyget och omröres väl under $\frac{1}{4}$ timmas kokning. Sedan lyftes kärlet af, och tyget quarlemnas till andra dagen, då det upptages och torkas. Undertiden kokas 2^{ne} lod fernbock i 4 kvarter vatten i timmas tid. Det klara afsilas, och tyget quarblifver deri öfver natten, hvarefter det upptages och hänges till torkning osköljdt.

Svart på Ylletyg.

Till 1 ~~tyg~~ tyg tagas 2 lod finstött vinsten, och 2 lod kopparvatten, hvilka läggas med tillräckligt vatten i en kettel. När det vill koka, lägger man tyget uti, och låter det, under flitigt omrörande, koka $1\frac{1}{2}$ timma. Derefter upptöges det, och sköljes sedan det kallnat. Nu slås nytt vatten i ketteln, och tillägges 1 lod Fernbock, under jemn omröring, samt pågiutes vatten, hvaruti 6 lod Blauholz ofskokats. När det börjar komma i stark kokning, lägges tyget uti och kokas der $\frac{1}{2}$ timma. Sedan tager man tyget opp igen, lyfter ketteln of elden, inslår 2 lod sörut i varmt vatten upplöst pottaska, rörer om, lägger tyget uti, vänder det flitigt om, tager det så opp igen, och låter det torka.

Att utröna, om Salpetter är förfalskad.

Man lägger en del salpetter på ett vedtrå och påtänder det. Gifver salpettern då från sig en knall, så är ännu salt i den; men sprakar den, så finnes ännu oljiga fugtigheter kvar. BliR efter påtändningen salt tillbaka, så är den ännu uppblandad med flera jordagtiga orenligheter. Deremot om den afbränner hastigt och rent, är den god och oförfalskad.

Varaktigt Bläck för Inskriptioner på Grafstenar och Minnesvärdar.

Man hopblandar 3 delar beck och en del lampot genom smältning och flitigt omrörande. Medan kompositionen ännu är i flytande tillstånd, fyller man bokstäverna med den. Denna flytnad, en gång väl torkad, sitter kvar så länge stenen varar, såvida den ej med våld borttöges.

Att bibehålla Vattnet färskt på sjöresor.

Blanda $1\frac{1}{2}$ del pulveriserad Manganes med 250 delar vatten, och skaka om det hvar 14:de dag. På detta sätti har vat-

ten till sjöns hållits försäkt i 7 år. Oxydet i Manganessen har också den egenskapen att göra rutet vatten drickbart igen.

En god Snus-Sauce.

I 3 $\frac{1}{2}$ Rosenvatten upplöses 8 lod renad pottaska och 16 lod köksalt. Med denna blandning fuktas snuset, men måttigt, och nedpackas hårdt i en fjerding eller kruka, samt lemnas i detta skick några veckors tid. Sedermera uttages det, och bepränges med en upplösning af 2 $\frac{1}{2}$ köksalt och 8 lod salmiak i 2 $\frac{1}{2}$ rosenvatten, arbetas och siktas väl, samt nedpackas på nytt i kärlet, som nu för någon tid bortsättes på en plats, der tillräcklig värme finnes. Snuset får härigenom en lukt och godhet, som det vanliga så kallade Maroko.

Blått Bläck.

Ett lod Lackmus och $\frac{1}{2}$ quintin Pottaska upplöses i 4 lod vatten, hvartill sedan lägges $\frac{1}{2}$ lod Gummi och litet socker. — Äfven erhålles ett mycket vackert blått bläck, om man upplöser Indigo i Vikriolja försatt med Pottaskeresolution (hvarigenom den öfverflödiga syran förtages), och sist tillägger något gummi och socker.

Säkert medel att fördrifva frost.

Man skatvar krita i linolja, och gör deraf en salfva, som strykes på linne och lägges på det frusna stället, samt ömsas morgon och afton. Om några dagar är frostat utdraget.

Medel emot fotsvett och ömtåliga fötter.

På 2 till 3 lod stött Myrrha slås ett stop kokande vatten, och sedan det någon tid dragit sig, låter man det koka öfver lindrig eld tills det alldeles upplöst sig, silar det sedan på en butelj, som väl korkas. Med denna te kokt tvättar man fötterna om aftnarna dag efter annan. Detta medel är ej vådligt att bruka, emedan det endast lindrar, plågan, utan att hämma fotsvetten.

Att afhålla flugor m. m. från hästar.

Man tager de späda skotten på fläderbusken, utpressar saften och uppbländar den med svinister till en salfva, som guides in på de ställen, der flugor och brömsar mest plåga ofreda kreaturen.